

СЕКЦІЯ VII. ІНСТИТУТ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, СУДОВА СИСТЕМА ТА НОТАРІАТ

ОСОБЛИВОСТІ НОТАРІАЛЬНОГО ПОСВІДЧЕННЯ ЗАПОВІТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

І. А. Яніцька

канд.юрид.наук,

доцент кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу
Національний університет «Одеська юридична академія», Україна

Спадкові правовідносини виступають одним з давніх інститутів цивільного права. Інститут спадкового права, який як і раніше був актуальним, так і наразі не поступається іншим інститутам. Кожна фізична особа протягом свого життя накопичує певні матеріальні блага і цінності, а в деяких випадках і обов'язки. В момент коли фізична особа забажає закріпити порядок передачі накопичених нею матеріальних благ та цінностей своїм родичам або іншим особам вона буде керуватися нормами спадкового права, які покликані налагодити такий перехід прав та обов'язків від однієї особи до іншої, у випадку смерті першої. [1]

Таким чином, введення на території України воєнного стану запровадило суттєві зміни стосовно регулювання спадкових правовідносин, зокрема щодо посвідчення заповітів та прийняття спадщини.

Посвідчення заповітів військових є важливими документами, які мають відношення до військової служби та регулюють розподіл майна та прав спадкування військовослужбовців. Особливості посвідчення заповітів військових залежить від законодавства України.

Повномасштабне вторгнення на територію України військ Російської Федерації, яке розпочалося 24 лютого 2022 року, внесло свої корективи, а саме зміни зумовлені прийняттям нормативно-правових актів у сфері спадкування, такими є: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 164 «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного 26 стану» [2] та Наказ Міністерства юстиції України від 11.03.2022 № 1118/5 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів у сфері нотаріату» [3].

Зазвичай, заповіт військового оформлюється у письмовій формі та може містити докладне викладення бажань військовослужбовця щодо розподілу його майна та інших особистих питань після смерті. Заповіт може містити вказівки щодо надання почесностей та поховання, а також призначення виконавця заповіту.

Постановою передбачається, що в умовах воєнного стану посвідчувати заповіти військовослужбовців Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів військових формувань, а також працівників правоохоронних (спеціальних) органів, органів цивільного захисту, які залучаються до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії іноземної держави, зможуть не тільки нотаріуси.

Таке право отримали також командири (начальники) цих формувань (органів) та інші уповноважені таким командиром (начальником) особи. Після посвідчення

відповідні уповноважені особи мають надіслати заповіт через Генеральний штаб Збройних Сил України, Міністерство оборони, відповідний правоохоронний (спеціальний) або інший орган до Міністерства юстиції чи його територіального органу для забезпечення його реєстрації нотаріусами у Спадковому реєстрі.

Водночас зазначеною постановою Кабінету Міністрів України встановлено строк у 2 робочі дні після отримання територіальним органом Мін'юсту заповіту, протягом яких забезпечується передача заяви про реєстрацію такого документа, посвідченого особою, яка в умовах воєнного стану відповідно до законодавства має право його посвідчувати, до Реєстратора. Останній же протягом 3 робочих днів після отримання на зберігання такого заповіту здійснює його державну реєстрацію у Спадковому реєстрі.[4]

Аналізуючи порядок посвідчення заповітів військових, слід звернути увагу і на можливість виникнення потенційних недоліків, які пов'язані з посвідченнями заповітів військових, а саме:

- вплив на спадщину: Іноді посвідчення заповіту може вплинути на спадщину, але існують випадки, коли сім'я або інші зацікавлені сторони можуть сперечатися з приводу його чинності або чіткості;

- зміна обставин: Заповіт може бути недійсним або змінитися через зміну обставин, таких як одруження, розлучення або народження нових спадкоємців;

- недостатня юридична чіткість: Посвідчення заповіту повинно містити чіткі вказівки та бути правовідносним документом. Недостатня юридична чіткість може призвести до сперечань і труднощів у виконанні волі заповідача;

- підробка: Існує ризик підробки посвідчення заповіту, особливо якщо не забезпечена його надійна збереженість та автентичність;

- інформаційна відкритість: Іноді інформація, викладена в заповіті, є приватною і може бути небажаною публічною. Це може стати проблемою, якщо посвідчення заповіту стає доступним для широкого загалу.

Список використаних джерел:

1. http://www.lsej.org.ua/2_2023/26.pdf
2. Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-%D0%BF#Text>.
3. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів у сфері нотаріату: Наказ Міністерства юстиції України 11.03.2022 № 1118/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0325-22#Text>.
4. <https://armyinform.com.ua/2022/08/17/minyust-vidteper-komandyrymayut-pravo-posvidchyty-zapovity-pidleglyh/>